

NAŠ

DROGA
PORTOROŽ

INTERNA IZDAJA

št. 11

november 1998

NAŠ GLAS izdaja družba DROGA d.d. Glasilo urejuje uredniški odbor. Odgovorna in glavna urednica Lilijana Ivanek - Pečar. Fotografija Jadran Rusjan, karikature Lorella Antonac in Vito Šaruga. Tehnična ureditev Sonja Požar in Damjana Poberaj. Tisk tiskarna VeK Koper, v nakladi 1000 izvodov. Glasilo dobijo člani kolektiva brezplačno. Po mnenju Urada vlade za informiranje št. 4/3-12-1217/95-23/273, z dne 17. 7. 1995, šteje NAŠ GLAS med proizvode, za katere se plačuje 5 % davka od prometa proizvodov. TISKANO NA RECIKLIRANEM PAPIRJU.

GLAS

Nekatere stvari je treba narediti bolje, kot so bile kdaj narejene. Nekatere je treba kratko malo narediti. Drugih pa sploh ni treba narediti. Nauči se razpoznavati, katere so katere.

H.Jackson Brown jr.

Živali so socialna bitja in se rade družijo v jate, črede in krdele. Le malo je vrst, katerim je ljubša samota. Tudi ljudje smo socialna bitja in se srečujemo v raznih družbah, kot se reče človeškim čredam in krdelom. Okrog druženja živali nimajo težav in zadreg: zadostujeta smrček, ki razišče položaj in nagon, ki poskrbi za vse ostalo. Če k temu prištetje še dolžno spoštovanje do vodje krdele ali črede, je stvar popolnoma jasna.

Ljudje pa te enostavne postopke obupno zapletamo. V času otroštva in zorenja sicer do neke mere vse skupaj, podobno kot živali, prepustimo nagonu zblíževanja. Ko začnemo iskati zaposlitev in v kasnejših, zrelih letih, ko skušamo napredovati na delovnem mestu, pa izbira družbe zgubi stalna gibala in postane odvisna od trenutnih situacij. Tedaj nam je sicer v veliko pomoč sposobnost prilagajanja in menjavanja mišljenja, toda ta reč zahteva od sile dosti koncentracije, budnosti in naglega ukrepanja, kar utegne biti zelo utrudljivo. Če je namreč, denimo, nekdo vnet balinar, njegov nadrejeni pa ves mrtev na sabljanje, si mora balinar, ako se želi zaradi napredovanja in drugih materialnih koristi v službi zriniti v krog sabljačevih somišljenikov, najeti bančni kredit za nakup sabljaške navlake ter plačati klubsko vpisnino in učitelja sabljanja. In ko ravno dobro obvlada ta dolgočasni šport, mu vodstvo podjetja zamenja nadrejenega: na njegovo mesto pride snob, ki ocenjuje ljudi po tem, ali igrajo kriket ali ne in balinarju-sabljaču ne preostane drugega, kot da začne vse znova; živcev in denarja je seveda zapravlil več, kot bi smel! Kajpada mu ostane še svobodna izbira, da pozabi na kriket in se vrne k balinarjem, kjer se je zmeraj dobro počutil in kjer srečuje prijatelje iz mladosti.

Tako je to. Kadar rinemo tjakaj, kamor nas ne vlečeta srce in prijazna misel, si nakopljemo same sitnosti, pa še stroške in včasih tudi glavobol. Tudi če pri tem le iztržimo kakšno ugodnost, se ponavadi kasneje izkaže, da bi bilo bolje, ako ne bi nikoli naleteli nanjo. Pa še zlobni, škodoželjni jeziki se nas radi lotevajo ob takih prilikah (neverjetno, kako so ljudje varčni s pohvalo in radodarni s privoščljivostjo!). Še najmanj utrudljivo in najbolj poceni je ostati to, kar si; mesto pod soncem in prijatelja najdeš lažje, če je tvoj hrbet vzravan; ako hodiš upognjeno, ne vidiš drugega kot prah in blato. In lepega dne zagledaš v njem lastne noge, kako gazijo po nesnagi; takrat je ponavadi že prepozno, da bi se vzravnal...

Sonja POŽAR

D
11434/40, 1998
NAŠ GLAS

199802213, 11

COBISS

SIX KOPER - BIB - 0000151818

Foto: Jadran RUSJAN

CELOVITO OBVLADOVANJE KAKOVOSTI

KONTROLNA PRESOJA JE PRED VRATI

Že v junijski številki glasila smo napovedali, da bo v decembru naslednja (že četrta po vrsti) kontrolna presoja. Presojevalci, ki bodo tudi tokrat iz certifikacijske hiše BVQI Ljubljana, bodo preverjali skladnost našega sistema kakovosti s standardom ISO 9001.

Kontrolna presoja bo potekala 9., 10. in 11. decembra. Presojevalci bodo vzorčno izbrali posamezne organizacijske enote, katere bodo presojali. Prav zaradi vzorčnega načina dela je potrebno, da smo vsi v tem času seznanjeni, da pridejo presojevalci in da nas lahko presojajo. Presojevalci na kontrolnih presojah natančneje pregledajo skladnost samo nekaterih zahtev standarda z dejanskim izvajanjem. Velik poudarek je predvsem na tem ali:

Ali ne postaja rahlo vroče? No, verjetno bo kmalu minilo.

- je izvajanje našega sistema kakovosti **učinkovito**
- **izboljšujemo** naš sistem kakovosti
- so **vklučeni vsi zaposleni** na vseh nivojih (od vodstva navzdol).

Priložnost, da pokažemo, kako smo na tem področju napravili še en korak naprej, je pred nami.
Izkoristimo jo!

Damjana POBERAJ

NAGRADNO VPRAŠANJE

za november 1998

ZAKAJ SE IZVAJA KONTROLNA PRESOJA SISTEMA KAKOVOSTI?

- ZATO, DA UGOTOVIMO SKLADNOST DEJANSKEGA IZVAJANJA POSTOPKOV S PREDPISANIMI POSTOPKI IN IZBOLJŠAVE
- ZATO, DA ZAPOSLENI NE POZABIJO NA SISTEM KAKOVOSTI

Pošiljatelj:

Odgovore izrežite ali napišite in pošljite Adrijani BUTUČI oz. oddajte v rdeče skrinjice ob oglasnih deskah do 10. v mesecu.

Komisija v sestavi Adrijana Butuči, Tatjana Mičovič in Irena Mezgec bo odgovore pregledala in izžrebala nagrajenca, ki bo dobil za nagrado izdelke DROGE v vrednosti 3.000 SIT.

Pravilen odgovor na nagradno vprašanje iz prejšnje številke Našega glasu je:
Presojevalci nameravajo presojati vse zaposlene v vseh organizacijskih enotah.

Prispeli so 3 odgovori in žreb je določil, da nagrado prejme gospa **MARIJA HRVATIN** iz PC Začimba.

Nagrajenki iskreno čestitamo!

Za dvig nagrade se nagrajenka dogovori z gospo Marijo Mekiš iz vzorčnega skladišča PC Argo, tel. centrala 648-040.

CELOVITO OBVLADOVANJE KAKOVOSTI**SKUPNA ODGOVORNOST - SKUPEN USPEH****7. LETNA KONFERENCA (Bernardin, 12. in 13. november 1998)**

Okrog 300 udeležencev - "kakovostnikov" se je že sedmo leto zapovrstjo zbralo na svoji letni konferenci, ki jo organizira SLOVENSKO ZDRUŽENJE ZA KAKOVOST.

Letošnji moto konference "SKUPNA ODGOVORNOST - SKUPEN USPEH" je pomenil nadaljevanje širjenja kakovosti iz gospodarstva v ostale segmente družbe (javna uprava, šolstvo, zdravstvo, kultura, šport, ...) cilj pa je skupna zagotovitev kakovosti življenja.

Strokovni referati so potekali po več tematskih sklopih in sicer:

- pristopi pri izgradnji sistema kakovosti;
- varovanje okolja;
- sodobni trendi v sistemskem pristopu poslovanja;
- sistemi kakovosti v državni upravi
- kakovost v malih podjetjih in obrti.

Osrednje mesto pa so imeli referati:

- kako do finala Evropske nagrade kakovosti za mala in srednja podjetja (Hermes Softlab);
- proces zagotavljanja informacij v ravnovesnem ocenjevanju uspešnosti organizacije (mag. Mihael Nagelj);
- vzajemno sodelovanje med vodilnimi in sodelavci v razvoju kakovosti (dr. Marija Hafner);
- slovenska nacionalna standardizacija in vključevanje v Evropsko unijo (mag. Anton Pogačnik).

Posebno zanimiva je bila okrogla miza, v kateri so sodelovali:

prof. dr. Bogomir Kovač z Ekonomske fakultete (sicer predsednik nadzornega sveta DROGE), g. Aleš Nemeč - predsednik uprave Iskra Avtoelektrika d.d., dr. Tatjana Gazvoda - direktorica zdravstvenega doma Novo mesto, g. Tone Vogrinec - direktor alpskih disciplin, g. Andrej Šegula - direktor Tehnochem d.o.o.

Iz množice referatov sem izbral nekatere misli iz referata ge. Ljud-

Kakovost v Evropi

Skupna odgovornost

Skupen uspeh

Evropski teden kakovosti v Sloveniji 9. - 15. november 1998

Organizira Slovensko združenje za kakovost - SZK
v imenu Komisije evropske skupnosti
ter na pobudo Evropske platforme kakovosti
(Evropske organizacije za kakovost - EOQ in
Evropske fundacije za management kakovosti - EFOM)

Državna agencija Republike Slovenije za kakovost
Kavobiz - Inštitut za kakovost in razvoj
Kavobiz - Inštitut za kakovost in razvoj

CELOVITO OBVLADOVANJE KAKOVOSTI

mile Kafol - Zagotavljanje rasti podjetja z razvojem kupcu vsečne kakovosti.

Preživetje in rast podjetja v 21. stoletju bosta temeljila na kombinaciji treh strategij (Kano, 1996):

- strategija krčenja podjetja, zmanjševanje organizacije, obsežne racionalizacije in zniževanje stroškov obstoječih izdelkov, storitev in procesov;
- strategija rasti podjetja z razvojem novih izdelkov, storitev in procesov;
- strategija stalnega vzdrževanja in izboljševanja kakovosti obstoječih izdelkov, storitev in procesov.

Prva strategija - krčenje podjetja in obsežne racionalizacije je včasih nujna, vendar lahko zagotovi le kratkoročno preživetje podjetja.

Drugi dve strategiji, ki lahko zagotovita obstoj in razvoj podjetja, temeljita na sposobnosti podjetja, da spozna, razume in operacionalizira potrebe, pričakovanja in želje kupca/uporabnika (**kreiranje kupcu vsečne kakovosti**).

Za kreiranje vsečne kakovosti ni predpisov in standardov. Ključne točke v kreiranju vsečne kakovosti pa so:

1. Objekt meritev so **namen ali okoliščine uporabe** (ne lastnost izdelka samega)
2. Poslušati in govoriti z različnimi tipi uporabnikov in **proučiti čim več okoliščin uporabe**. Jasno razdeliti v **dve kategoriji lastnosti**:
 - lastnosti izdelka samega
 - lastnosti v okoliščinah samih
3. Kreiranje vsečne kakovosti temelji na lastnostih kategorije **okoliščin uporabe**
4. Pred dokončno posplošitvijo je treba sestavine vsečne kakovosti **preveriti**.

Kakovost po meri kupca in **KREIRANJE KUPCU VSEČNE KAKOVOSTI** so besede, ki jih vse bolj pogosto srečujemo na področju kakovosti.

To pomeni, da se pozornost, ki je na področju kakovosti bila usmerjena predvsem na urejanje notranjih procesov za doseganje kakovosti v skladu s tehničnimi predpisi in standardi, prenaša navzven - na kupca/uporabnika. Osrednji problem postaja ne kako proizvesti kakovost v skladu s tehničnimi standardi (kar se razume samo po sebi) temveč kako **razumeti kupca** in sprožati **processe kreiranja kupcu vsečne kakovosti** v podjetju.

Boris BIRSA

BORZNI KOMENTAR

Pričetek kotacije delnic dveh večjih pooblaščenih investicijskih družb

"Bonaco" na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev je deloma nadomestil rahel vetrič, katerega sta povzročili kotaciji dveh večjih PID-ov (Nacionalna finančna družba 1 in Triglav steber 1). Ceni teh dveh delnic nihata okoli 700 tolarjev, a sta po mojem mnenju še vedno precej podcenjeni.

Počasi se potrjuje moja napoved, da boste tudi vsi tisti, ki ste svoj certifikat zamenjali za delnice posameznih PID-ov, za le-te iztržili vsaj toliko, koliko ste zanje plačali. To pa tudi ni tako slabo. Vseeno pa vsem lastnikom PID-ovskih delnic zaenkrat še odsvetujem prodajo. V pričakovanju boljših časov jih spravite pod žimnico.

Ostalo pa je bolj ali manj tam, kjer je bilo pred enim mesecem. SBI je še vedno nekoliko pod 1700 točkami. Cene prometnejših delnic še vedno nihajo okoli svojih ravnotežnih nivojev (Droga okrog 34.000 tolarjev). Dnevni obsegi trgovanja so še zmeraj nizki. In še zmeraj ni prav nobenih znamenj, ki bi izrazito nakazovala bodočo smer gibanja tečajev.

In tako stopicamo na mestu. Tri korake naprej, pa dva nazaj, pa ponovno enega naprej in pol koraka nazaj in tako naprej do

Kdo zna z gotovostjo predvideti dan D, ki bo nedvomno prišel?

Na svidenje do prihodnjic!

Aleš ŠKRABA

Foto: Jadran RUSJAN

SISTEM NAGRAJEVANJA

VSI PLOVEMO NA ISTI BARKI

V Drogi se zavedamo, da so zadovoljni in motivirani sodelavci eden od temeljev uspešnega poslovanja in razvoja podjetja. Pri ustvarjanju in povečevanju zadovoljstva sodelavcev pa igra pomembno (ključno) motivacijsko vlogo prav ustrezno postavljen sistem nagrajevanja, to je sistem, ki vključuje uspešnost posameznika ali skupine, ki s svojo angažiranostjo, vestnostjo in sposobnostjo opravijo več dela in tako prispevajo k večjemu uspehu podjetja. Ker Droga predstavlja splet najrazličnejših skupin, moramo nov sistem nagrajevanja graditi skupaj kot ena sama velika skupina in ga v tem smislu tudi podpirati, saj je primarni cilj novega sistema nagrajevanja ta, da zaposlene nagradimo za dobro delo. Pomembno vlogo predstavlja pozitivno razmišljanje, ki bo v končni fazi zagotovo pripeljalo do verige pozitivnih učinkov. Posledica bo večje zadovoljstvo nas vseh in uspešnejše poslovanje Droge. V nadaljevanju vam bom na kratko predstavila posamezne elemente novega sistema nagrajevanja.

Motivi človekovega dela so spisek brez pravega konca. Da bi zgradili pravičen sistem nagrajevanja, smo pri svojem delu skušali proučiti in slediti vsaj osnovnim in splošnim, za večino ljudi skupnim dejavnikom delovne motivacije.

Izgradnja sistema nagrajevanja zahteva jasno opredelitev kadrovskih parametrov, ki neposredno vplivajo na določanje višine plač zaposlenih. To sta sistemizacija delovnih mest ter opredelitev ustreznih zahtevnosti, odgovornosti in pogojev dela posameznega delovnega mesta.

Sistem nagrajevanja v Drogi d.d. obsega tri podsisteme:

1. Metodologija za ugotavljanje zahtevnosti delovnih mest
2. Napredovanje na delovnem mestu
3. Sistem stimulatívne nagrajevanja.

☞ **Metodologija za ugotavljanje zahtevnosti delovnih mest** je pripomoček za vrednotenje in je možno z njim na enak način in po enakem postopku ugotavljati zahtevnost različnih delovnih mest. Metodologija je zasnovana na štirih področjih zahtevnosti dela in sicer:

- usposobljenost za delo
- odgovornost za delo
- napor pri delu
- vpliv okolja pri delu

Vsota točk opredeljuje oceno zahtevnosti delovnega mesta oz. delovne naloge.

Sama plača zaposlenega je sestavljena iz večjega števila postavk. Nekatere so zakonsko določene in jih ni mogoče spreminjati ali dopolnjevati, druge pa oblikuje podjetje. To sta predvsem vrednotenje zahtevnosti dela nad zakonsko predpisanimi minimumi in delovna uspešnost, katera nagrajevanje je v domeni posameznega podjetja, tako za oblikovanje osnov, pravil, predvsem pa za zadovoljevanje ciljev podjetja in zaposlenih.

Z namenom oblikovati ta, variabilni del plače, smo pristopili k drugemu delu projekta: Napredovanje na delovnem mestu.

☞ Za napredovanje na delovnem mestu morajo biti izpolnjeni štirje kriteriji:

- napredovanje mora biti v interesu družbe;
- dosežena mora biti mejna vrednost delovne dobe (3,7,12 in 20 let);
- dosežena mora biti povprečna ocena;
- delavec mora izpolnjevati zahteve delovnega mesta (izobrazba).

Ta del je pomemben, ker spodbuja

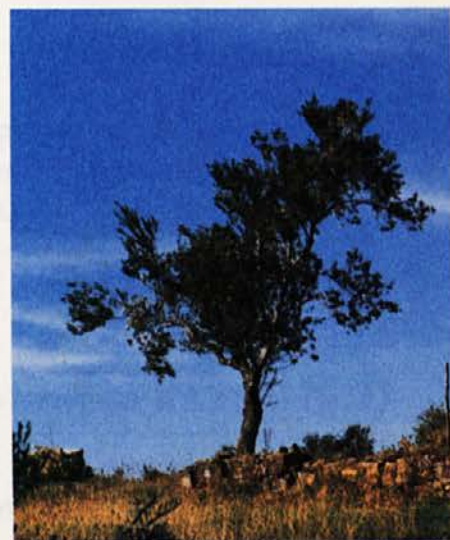

Foto: Jadran RUSJAN

sodelavce k usposabljanju, nadpovprečni uspešnosti ter z določenim številom let opravljanja istih delovnih nalog omogoča napredovanje in ob tem ustrezno denarno spodbudo. Na ta način podjetje pridobi oz. zadrži na istih nalogah visoko usposobljen kader, ki ima stalno motivacijo po še uspešnejšem delu, obenem pa ni več potrebno premeščanje na zahtevnejša dela izključno zaradi višje plače. S tem spodbujamo zaposlene k doseganju zastavljenih ciljev družbe, za večjo prizadevnost in za strokovni razvoj.

☞ **Model stimulatívne nagrajevanja**

Model stimulatívne nagrajevanja sodelavcev ima za svoj osnovni namen nagrajevanje skladno z obse-

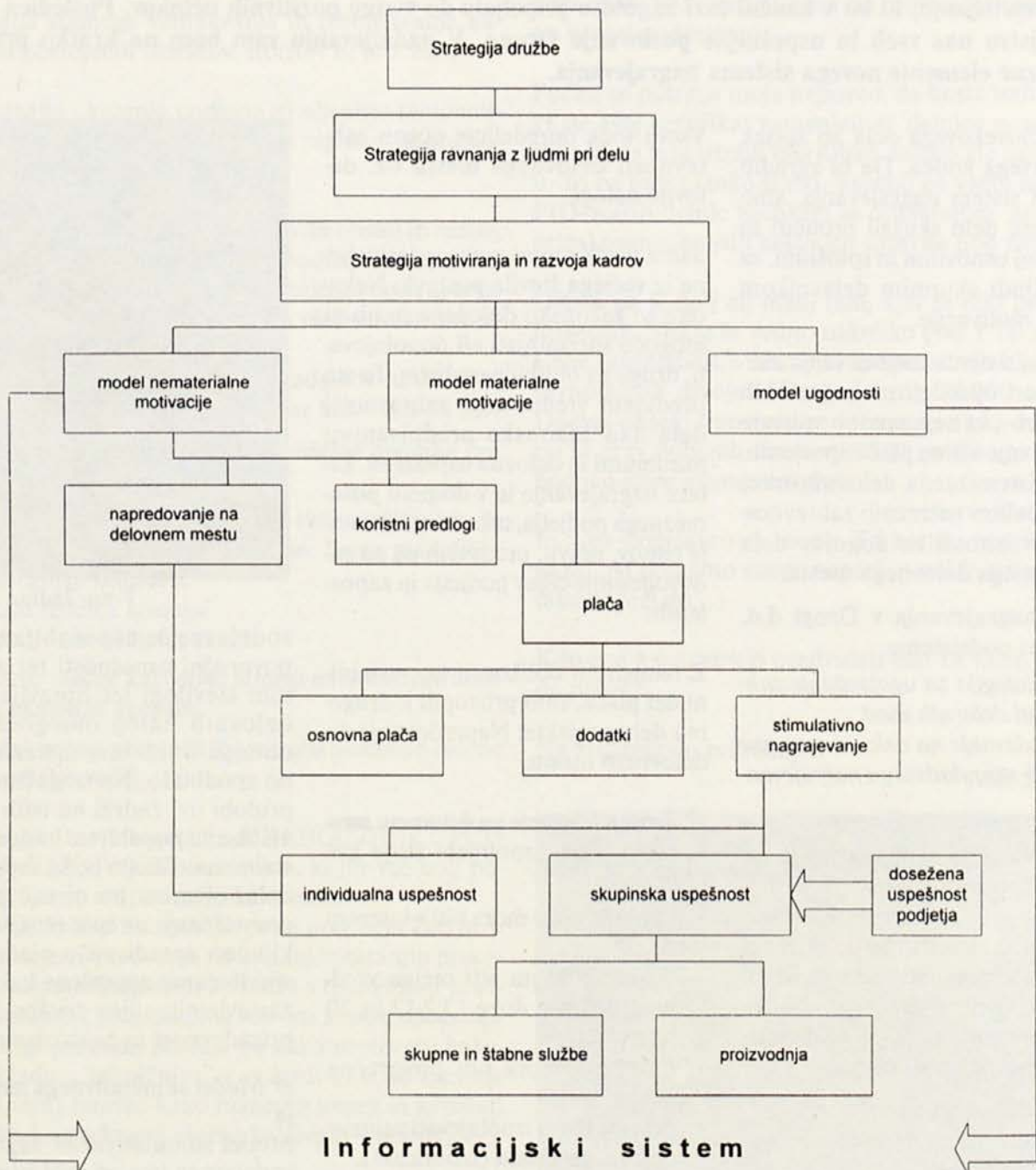
SISTEM NAGRAJEVANJA

gom in kakovostjo opravljenega dela in njihovim prispevkom k uspehu podjetja. Vključuje zaposlene v proizvodnji ter v skupnih in štabnih službah. Višina plače je sestavljena iz dodatka na osnovi ocene individualne uspešnosti in iz dodatka na osnovi skupinske uspešnosti, v odvisnosti od višine ustvarjenega dobička.

Cilji, ki jih zasledujemo s stimulatvnim nagrajevanjem, so: večja motiviranost delavcev za doseganje oz. preseganje poslovnih ciljev, zagotavljanje in dvig kakovosti proizvodov, zviševanje produktivnosti v proizvodnji, povečevanje tržnih deležev in nagrajevanje v skladu z uspešnostjo skupin in posameznikov.

Upam, da sem vas z današnjim prispevkom vsaj v grobem seznanila izhodiščnimi elementi novega sistema, ki je že pred vrati. Prosim pa vse sodelavce, da vprašanja, ki se vam porajajo, posredujete sindikatu ali kadrovski službi ali SD. Odgovorili vam bomo v naslednjih številkah glasila.

Jana ALIČ

Za lažjo predstavo je celoten sistem nagrajevanja predstavljen v shemi

POMEMBNO OBVESTILO**Prostovoljno zdravstveno
zavarovanje v letu 1999 za
družinske člane**

Že lani se je precej naših delavcev odločilo za dodatno zdravstveno zavarovanje **družinskih članov**.

Tudi za leto 1999 nam zavarovalna družba Adriatic nudi prostovoljno oz. dodatno zavarovanje po sprejemljivi ceni SIT 27.648,00. Znesek delavec lahko poravnava v dveh obrokih, kar je še posebna ugodnost te ponudbe. Vsi, ki boste želeli dodatno zavarovati vaše **družinske člane**, dobite podrobne informacije v Kadrovske službi. Pokličite nas najkasneje do 5. decembra, da bomo lahko pravočasno uredili vse potrebno.

Za člane kolektiva bo prostovoljno zavarovanje urejeno kot vsa leta doslej.

Kadrovska služba

NAŠI ŠTIPENDISTI**BODOČI SODELAVCI
NA OBISKU**

V petek, 9. oktobra 1998, smo v prijetnem ambientu hotela Slovenija sprejeli naše štipendiste. Namen srečanja je bil klepet, spoznavanje in izmenjava mnenj.

Po krajšem uvodu člana uprave družbe dr. Jana Žižka, so se štipendisti predstavili, povedali vtise o delovni praksi, ki so jo opravljali v poletnem, času ter razgrnili svoje načrte za prihodnost.

Ko so govorili o vtisih z delovne prakse, so še posebno toplo pohvalili mentorico Natašo Gladovič. Poudarjali so njeno strokovnost, korektnost in potrpežljivost, lastnosti zaželjene pri vsakem mentorju.

Dr. Jan Žižek je predstavil poslovne rezultate, vizijo Droge ter naša pričakovanja v zvezi z bodočimi sodelavci.

Štipendisti so izrazili željo po intenzivnejšem spoznavanju družbe, zato smo se dogovorili za ogled profitnih centrov v prednovoletnem času.

Ker štipendisti prebirajo Naš glas (saj ga redno prejema-jo), jih ob tej priložnosti vabimo, naj napišejo svoje vtise o srečanju in sugestije o tem, kako naprej.

Marjeta KOŠTOMAJ POKLEKA
Diana MILIVOJEVIČ

KADROVSKE NOVICE**ZAPOSLENOST
V OKTOBRU 1998**

31.10.1998 je bilo zaposlenih 702 delavcev, od tega 324 moških in 378 žensk.

V DROGA d.o.o. BUJE je bilo zaposlenih 23 delavcev.

Prihodi delavcev:

V oktobru smo sprejeli 4 nove sodelavce (1 v PC Gosad, 1 v PC Zlato polje, 1 v PC Začimba in 1 v OE Informatika).

Odhodi delavcev:

Delovno razmerje je v oktobru prenehalo 3 sodelavcem. Razlogi prenehanja so bili naslednji: potek del.razmerja za določen čas (3 delavci).

V NOVEMBRU PRAZNUJEJO**10-letni delovni jubilej**

LAH SANDRA iz PC ZAČIMBA

30-letni delovni jubilej

PALČIČ MAGDA iz PC ARGO

**SODELAVCEM ČESTITAMO OB DELOVNEM
JUBILEJU!**

Jubilejne nagrade so pripravljene na osnovi 3. točke 50. člena Podjetniške kolektivne pogodbe družbe.

Kadrovska služba

SVET DELAVCEV

PRED POMEMBNI MI ODLOČITVAMI

Prejšnji mesec, 7. oktobra, je bila 13. redna seja Sveta delavcev Droge d.d. Ob 3. točki - statusnem preoblikovanju PC Soline - je bil sprejet sklep, da SD v roku enega tedna zbere pripombe in jih uskladi z upravo.

Po zbranih pripombah je SD v smislu 3. korespondenčne seje posredoval stališče in sklep upravi.

Zatem je bil izoblikovan skupni sklep, da se doda nov odstavek k 5. členu Pogodbe o prevzemu delavcev družbe Predelava soli d.o.o.. Ta odstavek se glasi:

V kolikor bi novoustvarjena družba v času treh let iz kateregakoli razloga prenehala obstajati, se pravice zaposlenih rešujejo v okviru družbe Droga d.d. in po njenih veljavnih predpisih. V primeru, da bi Droga d.d. zaposlovala nove delavce, imajo delavci, ki so predmet prevzema po tej pogodbi, pod enakimi pogoji pred-

nostno pravico pri sklenitvi delovnega razmerja.

S tem dopolnilom je dano soglasje za sprejem Pogodbe o prevzemu delavcev Droge d.d. v Pridelavo soli d.o.o.. Dano pa je tudi soglasje za sprejem Pogodbe o ustanovitvi družbe z omejeno odgovornostjo Pridelava soli d.o.o., Portorož.

Člani Sveta delavcev smo prejeli dokumentacijo, ki predstavlja predlog sistema nagrajevanja. Predlog zajema naslednje splošne akte s prilogami in pravilnike:

1. Akt o organizaciji in sistematizaciji delovnih mest, vključno z Metodologijo za ugotavljanje zahtevnosti delovnih mest
2. Pravilnik o napredovanju na delovnem mestu
3. Pravilnik o stimulativnem nagrajevanju delavcev

Ko smo gradivo preučili, smo imeli s svetom sindikata skupno posvetovanje, kjer so na vsa naša vprašanja odgovarjali ustvarjalci novega sistema nagrajevanja.

Dogovorjeno je bilo, da bo informacija o novem načinu nagrajevanja, ki naj bi stopil v veljavo s 1. 1. 1999, podana v našem glasilu Naš glas. Tako bodo vsi zaposleni na enak način seznanjeni z novim načinom nagrajevanja.

Svet delavcev se bo na 14. redni seji izrekel o soglasju za:

- merila o ocenjevanju delovne uspešnosti delavcev oziroma za Pravilnik o stimulativnem nagrajevanju delavcev
- kriterije za napredovanje delavcev oziroma za Pravilnik o napredovanju na delovnem mestu.

Predsednica SD
Zdenka HRIBAR

SINDIKALNI KOTIČEK

Priprave na volitve novih sindikalnih zaupnikov OSO KS 90 - Sindikat podjetja

Na redni seji OSO -Sindikat podjetja smo imenovali petčlansko volilno komisijo v sestavi:

- Bojana VIČIČ, predsednica komisije;
- Valter RADOVAC, član;
- Enzo SCOTTO di MINICO, član;
- Darja FONDA, članica;
- Milena UJČIČ, članica.

rala nove kandidate za sindikalne zaupnike. Volili bomo sredi letošnjega decembra. Nosilci v posameznih sredinah so dosedanji zaupniki. Člani, poiščite v svojih sredinah primerne kandidate in jih predlagajte (seveda z njihovo predhodno privolitvijo) članom volilne komisije!!!

Alenka KUBIK

Foto: Jadran RUSJAN

Komisija bo v roku 15 dni evidenti-

IZOBRAŽEVANJE

INTERNO IZOBRAŽEVANJE V OE FINANCE IN EKONOMIKA - BLIŽNJICA DO STANDARDOV SODOBNEGA SVETA

Misel "Znanje je osnovno gibalo razvoja in napredka neke družbe" se mi zdi kar primerna za uvod v današnji prispevek, saj nas sodobni čas s svojim vedno hitrejšim tempom življenja in s tem povezanimi vedno novimi spremembami, izziva s postavljanjem vedno novih zahtev in standardov, tako o kakovosti kot o količini zahtevanega opravljenega dela. Ta "divji ples modernega sveta" nas ni zaobšel. Vsakodnevno nas sooča z novimi izzivi in nalogami. Znanja, katera smo si pridobili v letih šolanja, naenkrat niso več dovolj... Kaj pa sedaj?

V OE Finance in ekonomika smo se na pobudo in vztrajanje direktorja g. J. Peterlina odločili, da bomo napovedali vojno zahtevam sodobnega časa. Zato

smo dne 16.11.1998 pričeli z **INTERNIM IZOBRAŽEVANJEM**.

Naš cilj je jasen:

Samo z ohranjanjem in povečevanjem znanj vsakega posameznika v naši OE bomo skupaj kos vedno novim zahtevam, katere pred nas postavljajo tako sodelavci kot družbeno okolje in na koncu, vendar ne nazadnje, posredno tudi lastniki družbe.

Zato smo za mesec november predvideli pričetek internega izobraževanja. Kot se za začetek spodobi, bo otvoritveno izobraževanje posvečeno pomenu zaposlenih, njihovega znanja in izobraževanja za uspešno poslovanje družbe kot tudi osebnostnemu strokovnemu

razvoju, za katerega pa je v veliki meri odgovoren vsak posameznik sam.

Za naslednje poslovno leto smo predvideli devet srečanj, na katerih bodo predstavniki z različnih področij (pravna služba, revizija, informatika, finance, računovodstvo, plan in analize) predstavili specifične teme, katere so tako ali drugače povezane z našim vsakodnevним delom.

Za konec tokratnega predstavitvenega članka, v brk vsem nejevernim Tomažem, ki dvomijo v koristnost in smiselnost našega početja, odgovorjamo z lepim slovenskim pregovorom:

"Več znaš, več veljaš!"

Aleš ŠKRABA

Foto: Jadran RUSJAN

NOVICE IZ PC ZAČIMBA

NOVE PRIDOBITVE ZA STALNO KAKOVOST

V eni izmed lanskih številčk Našega glasu smo zapisali, da se posodobitve v PC Začimba nadaljujejo. Uspešno smo zamenjali stare stroje za pakiranje kave v stogramske vrečke. Poleg strojev smo instalirali tudi sodobno pripadajočo opremo. Najpomembnejši pridobitvi sta vsekakor tehtnica, ki stehta vsako vrečko, in sistem za vpihovanje inertnega plina. Po enem letu lahko potrdimo, da smo s temi pridobitvami dobro poskrbeli za zaščito mlete kave, saj se kakovost tako pakiranega izdelka tudi po enem letu bistveno ne spremeni.

Foto: Dragica MEKIŠ

Letos je bila na vrsti posodobitev linije za vakuumsko pakiranje kave. V prvi fazi smo zamenjali stari mlin in obnovili avtomatski vakuumski pakirni stroj.

Mletje smo posodobili z nabavo novega mlina z večjimi kapacitetami mletja. Mlin ima zadostne kapacitete tudi za primer, če bi kdaj kasneje kupili nov pakirni stroj z večjimi kapacitetami, kot jih ima sedanji. Prodaja vakuumsko pakirane kave namreč počasi, vendar vztrajno narašča. Poleg tega, da smo povečali kapaciteto mletja,

smo uredili tudi transport mlete pražene kave nad pakirni stroj. Pri nabavi opreme smo ponovno izbrali že znanega proizvajalca opreme Probat. Nabavili smo podoben mlin, kot smo ga kupili pri avtomatizaciji leta 1995. Na omenjenih mlinih mletje poteka v treh stopnjah: grobo mletje, fino mletje in homogenizacija. Valji so tudi na tem mlinu vodno hlajeni, kar omogoča, da ima mleta kava na izpustu iz mlina okoli 30°C. To pomeni, da kava ni izpostavljena visokim temperaturam in s tem se ne izgubljajo lahkepljive snovi.

Tretja stopnja je homogenizacija, ki omogoči, da se luske pomešajo z mleto kavo in niso vidne ter jih tako lahko zapakiramo. Zmleta pražena kava nato s polžnimi transporti potuje v silos, od tu pa nad stroj za pakiranje vakuumirane mlete pražene kave.

V sklopu posodobitve smo popolnoma obnovili tudi avtomatski vakuumski pakirni stroj. Pričakujemo, da bo z omenjeno generalno obnovo stroja dosegli novo kakovost pakiranja.

Zahvala za uspešen potek montaže gre vsem vzdrževalcem PC Začimba, ki sodelujejo pri delu in v polni meri pripomorejo k temu, da so tudi problemi, ki pri tem nastajajo, sproti odpravljeni.

Dušan POBERAJ

Tako nam je sodelavec Dušan Poberaj predstavil novo tehnološko pridobitev. Sodelavko Dragico Mekiš pa je bolj kot tehnična plat zanimal "človeški faktor", se pravi vsi, ki so neposredno povezani s strojem. Preberite na naslednji strani, kaj je zapisala.

NOVICE IZ PC ZAČIMBA

"Naj bralci Našega glasu zvedo, da je v ZAČIMBI nov mlin", je predlagal vodja vzdrževanja g. Virgilij Abramič. Slednje je pohvalno, saj tudi s takšnimi predlogi uredništvo in stalni pisci zvemo, da ne pišemo samo zaradi časopisa, temveč da naše pisanje tudi prebirate.

Zakaj nov mlin, kako je potekala montaža, kdo je delal pri nalogi, sem potem povprašala Virgilija Abramiča.

"Ozko grlo! Tako se reče, kadar nek stroj ne zmore opraviti vsega, kar bi hoteli. In tako smo se morali odločiti; ali posodobiti stari mlin, ali pa nabaviti novega! Odločili smo se, da bomo mlin kupili pri nemški firmi PROBAT, od katere imamo vso opremo za praženje in mletje ter pakiranje kave. Gre za firmo, ki je po mojem mnenju najboljši svetovni proizvajalec takšne opreme. Tako opremo imajo le najboljše in najbogatejše firme na svetu, kot so LAVAZZA, CIBO, in seveda DROGA Portorož!

Glede montaže pa takole: vedeti moramo, da naloge vzdrževalcev (glede na to, da v DROGI nimamo tehnične službe) niso samo dela pri rednem vzdrževanju strojev, temveč tudi montaža novih strojev. Od montaže dalje pa izvajamo tudi spremembe in dopolnitve, ki so potrebne, da se stroji vključijo v že obstoječi sistem.

Del potrebne opreme smo izdelali sami. Gre za silos pražene kave nad mlinom z vsemi potrebnimi stojali in transporti, električno instalacijo, in seveda priključitev opreme. Vse to je narejeno doma, pri nas, brez sodelovanja firme PROBAT; njihov monter je k nam prišel le za nastavitev mlina, torej v zadnji fazi.

V skupini vzdrževalcev, ki jih je vodil Zvonko KOJNOK, so delali Ivan PAVLOVIČ, Aldo DESSARDO, Marino ŠPEH in Iztok LUŽNIK.

Dela pri elektro instalaciji in priključitvi je vodil Ratko SEPIČ, z njim v skupini pa sta bila še elektrovzdrževalca Albin MARKOVIČ in Sandro MARKOVIČ.

Delali so tudi izven rednega delovnega časa, ob sobotah, saj je bilo nujno čimprej zaključiti; smo namreč tik pred sezono čajev in kave.

So torej dela zaključena? Kako je vodstvo poskrbelo za nagrajevanje teh, recimo jim, posebnih nalog? Sta bili obe strani zadovoljni?

"Montaža mlina je zaključena, poteka preizkusna faza dela. Za ves čas dela izven rednega delovnega časa smo se dogovorili za plačilo po akordu (dogovoru, op.p.). Upam, da smo vsi zadovoljni," je prijazno povedal Virgilij Abramič.

Tekst in foto: Dragica MEKIŠ

Foto: Jadran RUSJAN

NOVI IZDELKI

NOVI IZDELKI BLAGOVNE ZNAMKE "ZLATO POLJE"

Danes, ko se nam vedno kam mudi, so za vse zelo pomembni okusni obroki, ki si jih lahko pripravimo zelo hitro in so obenem tudi zdravi in hranljivi. Upam si trditi, da skoraj ni človeka, ki si ne bi vsaj občasno privoščil enega izmed izdelkov, ki jim s skupnim imenom pravimo ŽITARICE.

Foto: Armando TUL

V Drogri Portorož smo zato pripravili dve novosti iz tega programa in sicer:

CORN FLAKES - naravni hrustljavi koruzni kosmiči in
MUESLI S SADJEM - mešanica kosmičev in suhega sadja

Prav gotovo izdelke s temi imeni že poznate, pa vseeno ne bo odveč, če vam oba Drogina izdelka, ki ju boste na policah trgovin spoznali po blagovni znamki **ZLATO POLJE**, še podrobneje predstavimo.

CORN FLAKES ZLATO POLJE - hrustljavi koruzni kosmiči, so pripravljene iz najboljših sort koruze. Zaradi lahke prebavljivosti in visoke hranilne vrednosti so idealni za vsakodnevne obroke, pa naj bo to zjutraj - za zajtrk, ki bi si ga morali privoščiti še posebno otroci in mladina, ali pa za lahko večerjo. 100 g izdelka vsebuje samo 1 g maščobe, ogljikovih hidratov pa kar 82 g - izvrstna zaloga energije za naporen dan. Priprava je enostavna in hitra: kosmiče stresemo v veliko skodelico in jih prelijemo s hladnim ali toplim mlekom.

Z malo domišljije pa si obrok lahko popestrimo s prelivi iz navadnih ali sadnih jogurtov. Zaradi blagega in prijetnega okusa **CORN FLAKES - ZLATO POLJE** teknejo tudi sami - kot prigrizek, namesto čipsa ali krekerjev.

MUESLI S SADJEM ZLATO POLJE so pripravljene kot mešanica kosmičev raznih žitaric - pšeničnih, koruznih, ovsenih, rženih in ječmenovih - ter suhega sadja - rozin, lešnikov, jabolk, pomaranč in češenj. Tudi muesli so hitro pripravljene - prelijemo jih z mlekom in po želji sladkamo. Še posebno okusni pa bodo, če jim boste dodali sveže sezonsko sadje, med ali malinov sadni sirup.

Predno se zjutraj odpravljate na kolo ali ko vas čaka naporen dan, si napolnite baterije z novo, svežo energijo, ki vam jo zagotavlja poln krožnik "mislijev" ali "kornijev" **ZLATO POLJE**.

Pa dober tek!

Andreja VIDIC

MARKETINŠKE NOVICE

BARCAFFÈ ESPRESSO OSVOJIL BRALCE PRIMORSKIH NOVIC

Obiskali sta nas predstavnici Primorskih novic in nam ponudili idejo o skupni nagradni igri. Medij je bil znan, čas predviden, v marketingu Droge pa naj bi predlagali način sodelovanja.

Dogovorili smo se! Glede na lokalno naravo medija smo se odločili, da mora biti poudarek nagradne akcije na Barcaffè espresso, saj je od vseh mešanic Barcaffè najbolj značilna za Primorsko.

Nagradna igra Barcaffè espresso je potekala štiri tedne v mesecu oktobru in je bila zaključena 10. novembra z izžrebanjem glavne nagrade, 14-dnevnega potovanja na Kubo. V nagradni igri smo podelili skupaj 105 nagrad: glavno nagrado - potovanje za 2 osebi na Kubo, 4 Philipsove aparate za kuhanje espresso kave in 100 nagrad, vsaka po 1/2kg Barcaffè espresso.

Igra je vsebovala 4 preprosta vprašanja povezana s kavo. Vsak teden je bilo objavljeno eno vprašanje, ob katerem sta bila ponujena dva odgovora - pravilen in napačen. Vsakdo, ki je želel v igri sodelovati, je moral pravilno odgovoriti na vprašanje, odgovoru na kuponu

priložiti črtno kodo ene od kav Barcaffè espresso in vse skupaj poslati na naslov Droge Portorož. Žrebanja so bila tedenska. Vsak teden smo podelili po en Philipsov aparat za kuhanje espresso kave in 25 kavnih nagrad.

Kljub temu, da je bila igra vezana na nakup izdelka, je v marketing vsak teden prispelo na stotine pisem.

Nagradno igro pa je spremljala še druga zanimivost. Do nje smo bili v začetku akcije nekoliko nezaupljivi, na koncu pa se je izkazalo, da za kaj takega ni bilo razloga. V oglas, ki je vabil k sodelovanju v nagradni igri, smo namreč vpletli razpis za najstarejšo, oz. najbolj nenavadno kafetjere. Menili smo, da bi tako lahko kaj več izvedeli o zgodovini posod za kuhanje espresso kave. Odziv bralcev je prekosil vsa pričakovanja. Prejeli smo več kot 70 fotografij lepih, nenavadnih in zelo

starih kafetjer, z zanimivimi zgodbami njihovih lastnikov.

Z dobrim sodelovanjem delavcev Primorskih novic smo 10. novembra v avli kopske palače Tarsia (sedeža Primorskih novic) odprli izjemno razstavo nenavadnih in privlačnih kafetjer. Med razstavljenimi je žirija, ki ni imela lahkega dela, izbrala pet najbolj zanimivih. Na pomoč ji je priskočila kustosinja kopskega Pokrajinskega muzeja in kafetjere poznavalsko ocenila.

Vse lastnike kafetjer smo obdarili s košaricami, polnimi kave Barcaffè, petim izbranim pa smo poleg kave podarili nove kafetjere, take, kot so na ovitku Barcaffè espresso.

Otvoritev razstave smo združili z javnim žrebanjem glavne nagrade v nagradni igri Barcaffè espresso. Dvotedenske počitnice na Kubu je žreb prisodil Eleni Kavrečič iz Sv. Antona pri Kopru. Č e s t i t a m o !

Majda VLAČIČ

MARKETIŠKE NOVICE

NARAVA, ZDRAVJE IN DROGA PORTOROŽ

Na sejmu NARAVA-ZDRAVJE v Ljubljani se je Droga predstavila na nekoliko okrnjenem razstavnem prostoru, toda s široko paleto svojih izdelkov.

Tako kot ves sejem sam po sebi, je tudi Droga obiskovalce opozorila na zdravo prehrano; ponudila jim je jedi pripravljene iz izdelkov blagovnih znamk Zlato polje, Maestro, 1001 cvet, in naravno morsko sol. Poleg pripravljenih jedi sta kuhinjski Matija Pozderek in njegov pomočnik Tadej delila kuharske nasvete in letake z recepti. Nekoliko večji poudarek je veljal mlevskim izdelkom, predvsem novemu izdelku Kus-kus iz pšenice durum. Obiskovalci so lahko pokušali nove sadne

čaje z okusom breskve, hruške in pomaranče, solinar Lojze pa je poskrbel, da je vsak prejel "ščepec" soli. Kljub temu, da sejem ni bil posebno obiskan, je bilo na Droginem razstavnem prostoru vse dni zelo živo.

DROGIN DAN V MERCATORJU

V okviru septembrske Mercatorjeve akcije v Hipermarketu v Kopru, je tudi Droga sodelovala s svojimi izdelki. Potrošnikom smo med degustacijo po-

nudili KUS KUS, Drogin nov izdelek iz pšenice durum. Ponudili smo ga z Droginim mesnim ragujem, riževo solato, pripravljeno z Drogino povrtnino,

Thomy light majonezo in tatarsko omake ter riževimi hrustavci.

Za poobedeck smo obiskovalcem Hipermarketa ponudili kavico Barcaffè espresso in sadni čaj z okusom jagode in vanilije.

Za prijetno vzdušje v popoldanskem času je poskrbel Andrej Šiferer, "maskota Barcaffè", kot je sam nekoč pripomnil. In ker je bil Drogin dan združen z zaključkom Mercatorjeve nagradne igre, je bilo razlogov za dobro voljo še več. G. Šiferer je srečnemu dobitniku prve nagrade izročil ključke avtomobila Twingo.

Akcijo sta vodila g. Grižon, komercialist na terenu, in ga. Pangos, pospeševalka prodaje za južno Primorsko. Povedala sta, da je bil odziv potrošnikov na akcijo izreden. Prodali so veliko kuskusa in vseh ostalih Droginih izdelkov v akciji. Menila sta, da bi take in podobne akcije morali organizirati za vse nove izdelke.

Majda VLAČIČ

MARKETINŠKE NOVICE

Zagrebski jesenski velesejem

Prisotnost Droge Portorož na Zagrebškem velesejmu je nekaj že povsem običajnega.

Prav tako bi bili obiskovalci sejma presenečeni, če jim na Droginem razstavnem prostoru ne bi ponudili kave Barcaffè. Zato so se v Drogi v Bujah odločili za novost. Na razstavnem prostoru so organizirali prodajno akcijo Droginih izdelkov, ki se prodajajo na hrvaškem trgu. Cene so bile akcijske, izredno ugodne. Namen akcije pa je bil ponuditi in predstaviti Drogine izdelke vsem obiskovalcem sejma, tudi tistim, ki kupujejo v trgovinah, kjer ti izdelki niso v prodaji.

GOSTUR

Ta mariborski sejem je namenjen turizmu in gostinstvu.

Droga je predstavila večja pakiranja svojih izdelkov, namenjena večjim potrošnikom: gostincem, šolam, oz. vsem ustanovam z organizirano prehrano. Obiskovalci Gosturja so lahko pokusili kavo Barcaffè. Dnevno smo postregli s približno 1000 skodelicami kave.

Majda VLAČIČ

ZAČIMBE - "pika na i"

ŽAFRANIKA

Carthamus tinctorius L.
družina: košarice (Asteraceae)
druga imena: žucica, divji žafran, turški cafran, karmatni cvet

Splošno o začimbi

Žafranika je pokončna, do 80 cm visoka, enoletna rastlina, v obliki grmička.

Liste ima ustnate, podolgovate, po robovih bodeče in nazobčane. Cvetovi - cvetni koški - tičijo na vrhu vejice, obdani z bodičastim, nazobčanim obodom cvetnih listov. Cveti od junija do avgusta.

Raste poldivje v deželah ob Sredozemskem morju, k nam pa je prišla iz Irana, Egipta in Indije.

Že v preteklosti so jo gojili za pridobivanje barvila - karmamina za barvanje tkanin, katerega so pridobivali iz njenih cvetov.

Kot začimba se uporabljajo posušeni cvetovi, ki jedem dajo rumenkasto rdečo barvo.

Cvetove obiramo v jutranjih ali dopoldanskih urah, ko so odprti. Sušimo razprostrte v tankih plasteh, v senčnem prostoru, da med sušenjem ne pobledejo.

Začimba ŽAFRANIKA, ki se največkrat uporablja, kot nadomestek veliko dražjega žafrana, vsebuje rumeno barvilo topljivo v vodi in rdeče barvilo topljivo v maščobi.

Cvetove žafranike uporabljajo v likerski in kozmetični

industriji, ter v prehrabeni industriji za obarvanje margarine, masla in podobno.

Uporaba v kuhnji

Z žafraniko jedi ne začinjamo, temveč jih zlato rumeno obarvamo.

To je naravno barvilo za mesne juhe, svetle omake ali riževe jedi.

Zaradi bodljikavosti žafranike pri obiranju cvetov priporočamo uporabo rokavic.

Helena ČOK

ZANIMIVOSTI IZ SVETA ZAČIMB

V množici začimb, ki jih uporabljamo v prehrani, jih je nekaj z zelo močnim *antioksidativnim delovanjem* (preprečevanje žarkost!);

najmočnejše antioksidativno delovanje imajo česen,

rožmarin in žajbelj; **nekoliko šibkejše** imajo klinčki, črni poper, kumina, timijan; **šibko** : paprika, piment, muškati oreh; **prooksidativno** delujejo lovor, majaron, korian-der.

DOBRO JE VEDETI

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

RAZVOJ VEDE O HRANILNI VREDNOSTI ŽIVIL SKOZI ZGODOVINO PREHRANJEVANJA

(Kako so se na Daljnem vzhodu od živinoreje živeči nomadi prelevili v stroge vegetarijance)

INDIJA

V obdobju med 2500 in 1500 let pr. n.št. je v dolini reke Ind cvetela visoko razvita mestna civilizacija. Staroindijski filozofi so poudarjali pomen, ki ga ima hrana pri bogatjenju duha in pri zdravju človeškega telesa. Tako so na primer začimbam, kot so klinčki in cimet, pripisovali učinek gretja človeškega telesa, nasprotno sta koriander in kumina imela hladilni učinek. Prav tako so verjeli v čisto in nečisto hrano: najčistejša med vsemi živili sta bila riž in med.

Po letu 2000 pr.n.št. so v dolino reke Ind začeli vdirati Arijci iz Perzije in Afganistana. To so bili nomadi, ki so živeli predvsem od živinoreje. Pri

njih sta prevladovala meso in mleko. Med poljščinami je imel glavno mesto ječmen, mleli so ga v moko, iz nje narejene pogače pa so jedli z maslom. Zdrobljen popražen ječmen so s skuto, mlekom in maslom zmešali v kašo. Jedi so jedli z rokami. Goste kaše so zajemali s prsti, redke pa pili iz glinenih vrčev. Prvotne prebivalce doline reke Ind so Arijci potisnili južneje na Indijski polotok, Arijci pa so na njihovem ozemlju postopoma prevzeli njihove navade prehranjevanja: predvsem so svojo prej pretežno mesno hrano začeli dopolnjevati z rižem, pšenico in fižolom, ter se naučili uporabljati vse začimbe, pri kuhi pa je bilo maslo še vedno nepogrešljivo. Riž so skuhal skupaj fižolom (gojili so predvsem posebno sorto z drobnimi

mi zelenimi zrni) v gosto jed. Za izboljšanje prebave so po obrokih žvečili surovi ingver.

Arijci so se sčasoma vse bolj širili proti vzhodu. Oblikoval se je hinduizem in njemu podrejene družbene navade. V zgodnjem obdobju nastanka hinduizma je bila družba razdeljena v kaste. Najvišja kasta so bili brahmini. Ti so imeli izdelana natančne principe o čistosti življenja, ki so jih močno povezovali tudi s pravili kuhanja in uživanja hrane. Hrana je bila oporečna in neužitna, če se je dotaknil človek iz nižje kaste. Da bi sami sebe zaščitili pred nehigieno, so izdelali natančne zakone, v katerih so predpisali higienске navade kuharjev. Brahmini so jedli samo hrano, ki so jo pripravili drugi brahmini. Veliko je bilo krvnega žrtvovanja, še posebno goveda, in do konca petega stoletja so meso jedli vedno po daritvenih obredih. Z razvojem družbe so živino ob obredih zamenjali izdelki iz testa v obliki konjev in krav, strogo so prepovedali obredno ubijanje živali.

Kasneje se je pri hindujcih razvila zelo stroga vera, ki v prehrani ni dovolila mesa, rib ali jajc. Ljudje so bili skoraj izključno vegetarijanci. Nekateri hindujci, tudi strogi vegetarijanci, niso jedli jedi, ki so se med kuho nalezle močnega vonja po čebuli in česnu. Če so bile te "nečiste" jedi, pri katerih so uporabljali tudi čebulo in česen, vseeno na jedilniku,

V zgodnjem obdobju nastajanja hinduizma je bilo žrtvovanje goveda pogost običaj, kasneje pa je budizem sprejel kravo za sveto žival

DOBRO JE VEDETI

so jih morali pripravljati v posebnih, ločenih kuhinjskih prostorih.

V 3. st.pr.n.št. se je razširil budizem. Navade budistov so bile nekakšen kompromis med navadami hindujscev in brahminov. Meso ni bilo prepovedano, prepovedano pa je bilo ubijanje živali zaradi hrane. Vegetarijanstvo je bilo vseeno zelo razširjeno. Krave so postale svete živali, nič več jih niso pobijali, ne za prehrano ne za žrtvovanje. V templjih so bogovom darovali vegetarijanske jedi.

Načini pripravljanja jedi na omenjenih ozemljih so bili vse do petnajstega stoletja mešanica navad prvotnih prebivalcev doline reke Ind in navad perzijske kulture. Veliko jedi je bilo po izvoru perzijskih, tako npr. "samusak" - jed iz mesa, kuhanega skupaj z lešniki, pistacijo, čebulo in začimbami. Obrok so pogosto pričeli s šerbetom (z ledom ohlajena pijača iz oranžnega soka, sladkorja in dišav) in kruhom. Pečeno meso so rezali na velike rezine, ki so jih razdelili na šest delov, ter jih po enega dodelili na osebo. Okrogle testene pogače so izdelovali iz "prečiščenega masla", moke, mandljev, medu in sezamovega olja. Poznali so poseben postopek priprave "prečiščenega masla". Maslo, pridobljeno iz kravjega ali bivoljevega mleka, so segrevali, dokler se niso ostale mlečne sestavine ločile od čiste maščobe. Nato so maščobo precedili preko tkanine in natočili v posode za shranjevanje, v kateri se je maslo strdilo. Po tem postopku pridobljeno maslo je bilo uporabno dlje časa, čeprav ga niso shranjevali na hladnem. Meso so servirali v velikih porcelanastih skledah, popekli so ga na maslu, s čebulo in ingverjem. Pogosta jed je bil tudi riž, kuhan z maslom in serviran s piščančjim mesom.

Ob koncu petnajstega stoletja so v severno Indijo vdrla Mongoli iz Uzbekistana in centralne Azije. Njihova kuhinja je bila zelo podobna per-

zijski, z zelo veliko žitaric, zelene zelenjave in mesa, jedi so bile mastne, sladkobne in začinjene.

Tekst in slika Nataša GLADOVIČ
(Se nadaljuje)

PISALI SO NAM

Gospa JADRANKA VLAŠIČ, udeleženka nagradne igre Barcaffè espresso, nam je poslala sledeče vrstice:

Spoštovani!

Nejprej bi se vam zahvalilo za prelepo nagrado.

Hvala pa tudi čestitke za prebrano prireditev in razstavo kofetjer.

Hvala tudi za drobelico kave in korzorec sumpouzer.

Pes evdiotus prireditev in prijazen osebji Drape Petroz.

Se videt HVALA.

Lepo pozdravljen

JADRANKA VLAŠIČ

NOVA ZAKONODAJA

KAJ PRINAŠA PREDLOG NOVEGA ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

(Natančna in pravočasna informacija omili marsikatero težavo)

Sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji je praktično v stalni reformi. Od leta 1992, ko je bil sprejet prvi slovenski zakon, ki je v bistvu povzel poprej veljavno ureditev v zveznem in republiškem zakonu ter v statutu SPIZ-a, so bile vsaki dve leti sprejete novele (Uradni list RS, št. 12/92, 5/94, 7/96 in 54/98). Vse dosedanje novele pa so ostale le na površini in niso preusmerile finančno neugodnih gibanj v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Zato je nujna korenita reforma. Z njo so pričeli praktično pred dvema letoma s tako imenovano Belo knjigo, ki pa je doživela kar nekaj sprememb, predno je vlada konec julija letos poslala v parlamentarni postopek Predlog zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Po veljavnem poslovniku bo predlog zakona obravnavan v tristopenjskem zakonodajnem postopku, ki z upoštevanjem predpisanih rokov traja vsaj pol leta. Prva obravnava predloga zakona na bi bila v novembru letos, naslednji dve obravnavi pa naj bi bili opravljeni do junija 1999. Do prve obravnave bodo potekala še pogajanja med vlado in socialnimi partnerji ter znotraj koalicije, saj sindikati in DeSUS nekaterih točk reforme ne podpirajo. **Predvideva se, da naj bi zakon pričel veljati (v najbolj optimistični varianti) sredi leta 1999 oz. od 1. januarja leta 2000.**

Nova zakonodaja močno spreminja pogoje upokojevanja.

⇒ POGOJI ZA PRIDOBITEV PRAVICE DO STAROSTNE POKOJNINE

Z novim zakonom naj bi se **uvedli dve starostni meji** in sicer **polna starost**, ki bo pomembna zlasti pri odmeri pokojnine, ter **spodnja starost**, ki bo pomenila minimalni pogoj za pridobitev pravice.

- Ob dopolnjeni pokojninski dobi 40 (moški) oziroma 38 (ženska) let se predlaga, da bi bila potrebna minimalna starost za upokojevanje 58 let.

Foto: Jadran RUSJAN

Ta starost bi bila za oba spola enaka.

- Pri dopolnjeni pokojninski dobi 20 let bi bila potrebna starost 63 let za moške ter 61 let za ženske.
- Pri zavarovalni dobi 15 let pa bi morali biti moški stari 65, ženske pa 63 let.

Ob navedenih starostih pa je v predlogu zakona predvidenih tudi nekaj olajšav oziroma možnosti za znižanje spodnje starosti. Gre za možnost

znižanja iz naslova starševstva, ki ga bosta lahko uveljavila bodisi mati ali pa oče. Prav tako se predvideva možnost znižanja starosti **za zavarovance, ki so vstopili v zavarovanje pred dopolnjenim 18. letom starosti.** Polna starost za uveljavitev pravice do starostne pokojnine, ki zagotavlja zavarovancu pokojnino v višini, odvisni le od dopolnjene pokojninske dobe, znaša 65 let za moškega in 63 let za žensko. Iz že navedenih razlogov (starševstvo, zgodnje zavarovanje) je mogoče znižati tudi polno starost.

Poleg tega pa je možna upokojevanje brez odbitkov tudi v nekaterih drugih, izjemnih primerih, kot so zavarovanci, ki jim je prenehalo delovno razmerje zaradi stečaja, presežni delavci, invalidi, dalj časa brezposelni iskalci zaposlitve.

V vseh drugi primerih pa se bo manjkajoča starost (pod 65 oziroma 63 letom) »kaznovala« s tako imenovanim malusom.

⇒ POKOJNINSKA OSNOVA

Ob tem se bo spremenila tudi dolžina obdobja, iz katerega se upoštevajo plače za pokojninsko osnovo (sedaj zaporednih 10 najugodnejših let zavarovanja). Po novem bo pokojninsko osnovo tvorilo obdobje za-

NOVA ZAKONODAJA

Foto: Jadran RUSJAN

porednih 25 let zavarovanja, ki daje za zavarovanca najugodnejšo višino. Tudi to podaljšanje ne bo uveljavljeno naenkrat, temveč postopoma.

⇒ ODMERNA STOPNJA

Višina odstotkov se ne bi več razlikovala glede na spol zavarovanca. Za 15 let zavarovalne dobe bi se starostna pokojnina odmerila v višini 32,5 %, vsako nadaljnje leto, prebito v zavarovanju, pa bi bilo vredno 1,5 %, pol leta po 0,75 %. Starostna pokojnina ne bi bila več omejena navzgor, temveč bi bila lestvica odprta.

Predlagana lestvica za odmero starostne pokojnine je v primerjavi s sedaj veljavno lestvico manj ugodna, saj smo na primer 85 % dosegle ženske pri 35 letih, moški pa pri 40 letih pokojninske dobe, po novem pa

je možno ta odstotek doseči pri 50 letih pokojninske dobe.

⇒ DODATNO PROSTOVOLJNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

Kot kompenzacija za določene oblike zmanjševanja zagotovljenih pravic ali sprememb pogojev za njihovo pridobitev v obveznem zavarovanju, bi se vzporedno z reformo obveznega sistema vzpostavil **sistem dodatnega zavarovanja**. To bi bil sistem dopolnilnega zavarovanja izključno za zavarovance, ki so vključeni tudi v obvezno zavarovanje. Najvažnejša razlika med dodatnim pokojninskim zavarovanjem v predlogu zakona in sedanjimi oblikami pokojninskega zavarovanja, ki ga izvajajo zavarovalnice, bi bile davčne olajšave. Premije za dodatno pokojninsko zavarovanje bi lahko plačevali zavarovanci sami ali pa delodajala

lec v njihovem imenu in za njihov račun. Najnižja mesečna premija naj bi znašala 3.000,00, najvišja, ki je še zajeta v davčne olajšave pa 30.000,00 SIT. Splošni pogoji dodatnega pokojninskega zavarovanja bodo morali biti opredeljeni v pokojninskem načrtu.

O tej temi in o novostih na področju invalidskega zavarovanja pa več v prihodnji številki Našega glasu, ko bo že jasno, ali se bo v mesecu novembru predlog zakona znašel na klopeh v parlamentu, saj ZSSS zahteva, da državni zbor ne obravnava predloga zakona, dokler ekonomsko socialni svet (v njem so predstavniki vlade, delodajalcev in sindikatov) ne sprejme soglasnih stališč o vseh pomembnih določbah novega zakona.

Kot kaže, bo jesen v parlamentu zelo vroča.

Marjeta KOŠTOMAJ

SINDIKALNI KOTIČEK

EVROPSKA SKUPNOST ZAHTEVA ZAKON O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU

V Cerknem je od 23. do 24. 10. v okviru Obalne sindikalne organizacije KS 90 potekal dvodnevni seminar, ki bo pomembno prispeval k učinkovitejšemu delu sindikata, zlasti v pogojih socialnega partnerstva, v času napovedanih sprememb kolektivnih pogodb in delovno pravne zakonodaje.

Poleg predstavitve razvojnih možnosti Obalno-kraškega območja ob upoštevanju vključevanja Slovenije v EU, aktivnosti Obalno-kraške enote Zavoda za zaposlovanje na področju politike zaposlovanja, predstavitve nove zakonodaje s področja dela "na črno" ter Zakona o jamstvenem skladu, je bila predstavljena veljavna zakonodaja in predlogi Zakona o varstvu in zdravju pri delu. Slednji je pomemben tudi za našo družbo, saj se na prehodu v tržno ekonomijo in ob spremembi družbene lastnine v privatno pričinja zmanjševanje stroškov, ki bremenijo proizvod in storitev.

Sistem družbene lastnine in samoupravljanja je postavljala socialno - ekonomsko varnost delavcev na zelo visoko raven, ne glede na ekonomsko zmožnost posameznih organizacij združenega dela. Zakonodaja s tega področja je bila relativno dobro zastavljena, pozabljala pa je **poklicne bolezni**. Drugo področje, ki ni bilo opredeljeno, je bila vloga zavarovalnic, ki sankcionirajo ali stimulirajo delodajalce. Delodajalec z večjimi riziki naj bi imel večje zavarovalne premije ali obratno. Edina danes veljavna zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu je zakon o varstvu pri delu, ki ureja le tehnično-organizacijski del varstva. Vprašanja, ki zadevajo medicinsko stroko in zdravstveno zavarovanje, pa so prepuščena ustrezni zakonodaji. Podobno je z ureditvijo invalidskega zavarovanja v primeru poklicnih bolezni in nesreč pri delu. To ureja zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Sedanji zakon je vseboval tudi poglavje o organizaciji inšpekcije za delo. To poglavje pa je nehalo veljati z nastopom zakona o inšpekciji za delo.

V januarju 1995 je začel veljati zakon o standardizaciji, ki podrobno določa postopke za ugotavljanje skladnosti ter način deklariranja in

označevanja proizvodov.

Prijavljanje **poklicnih bolezni** v Sloveniji ni vsebinsko in organizacijsko urejeno. Priporočilo MOD št.97 o varstvu zdravja na delovnem mestu je zahtevalo prijavljanje poklicnih bolezni. Spisek poklicnih bolezni (SaS 1983) je krajši, kot bi - medicinsko gledano - lahko bil (**danes še tega nimamo!**). Prijavljanje in registracija poklicnih bolezni sta potekala zelo površno (1984-1993). Kljub zakonski osnovi (Ur.l.št.45/89), ni zaživelo izvajanje statističnega raziskovanja podatkov o poklicnih boleznih in osebah, obolelih za poklicnimi boleznimi.

Strokovnjaki medicine dela že več časa opozarjajo na prisotnost bolezni, povezanih z delom. Vendar še **danes nimamo oblikovanega celovitega programa za njihovo proučevanje, nimamo liste teh bolezni niti preventivnega programa**. Strokovnjaki medicine dela so mnenja, da so potrebne spremembe na področju zdravstvene in pokojninske zakonodaje, ki naj bi omogočile obvladovanje bolezni, povezanih z delom. V tem jih sindikati v KS 90 Slovenije podpiramo ; **naša država mora čimprej oživiti in posodobiti zbiranje in spremljanje podatkov o poklicnih boleznih, pa tudi sumov o poklicnih boleznih**. Ministrstvo za zdravstvo, Ministrstvo za delo, družino in socialne

zadeve ter ZZZS, bi morali skupaj sprejeti in zagotoviti sredstva in izvajanje programov, ki bi ugotavljali, verificirali in registrirali poklicne bolezni.

S tehnološkim in organizacijskim napredkom proizvodnje v svetu se je korenito spremenil tudi odnos do zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu kot bistvenega elementa ekonomike, saj vse posledice neugod pri delu ter poklicnih bolezni oziroma bolezni v zvezi z delom zmanjšujejo splošno blaginjo države in predvsem ustvarjajo armado invalidne populacije, ki bi sicer lahko še ustvarjalno delala.

Sindikati pričakujemo, da bo Zakon o varnosti in zdravju pri delu kmalu sprejet, saj je to eden izmed zakonov, ki mora biti sprejet pred vstopom v ES. Takoj po sprejetju bomo organizirali seminar, na katerem bomo predstavili vsebino in opozorili na njegovo izvajanje.

Alenka KUBIK

NAŠ GLAS
•
**PISANJE
ZA BRANJE**

DELO - ZDRAVJE - BOLEZEN

HVALEVREDNA VZTRAJNOST NA DOLGI POTI POVRATKA

V soboto, 14. novembra 1998, je bila v gledališki dvorani v Kopru svečana proslava 25. obletnice ustanovitve in delovanja prvega kluba zdravljenih alkoholikov v naših krajih. Ustanovitelj je bil dr. med. specialist psihiater gospod ANTON PERCAN, ki se je udeležil tudi letošnje obletnice in zbranim v polni dvorani toplo in prisrčno spregovoril predvsem o takratni nuji po ustanovitvi kluba ter o napredku medicine pri zdravljenju te razširjene družbene bolezni.

V naši družbi ni lahko spoznati lastno odvisnost od alkohola, še težje je biti abstinent, torej ne piti alkohola, saj je pitje splošno sprejet vzorec vedenja. Celo več, god sv. Martina postaja nacionalni praznik...

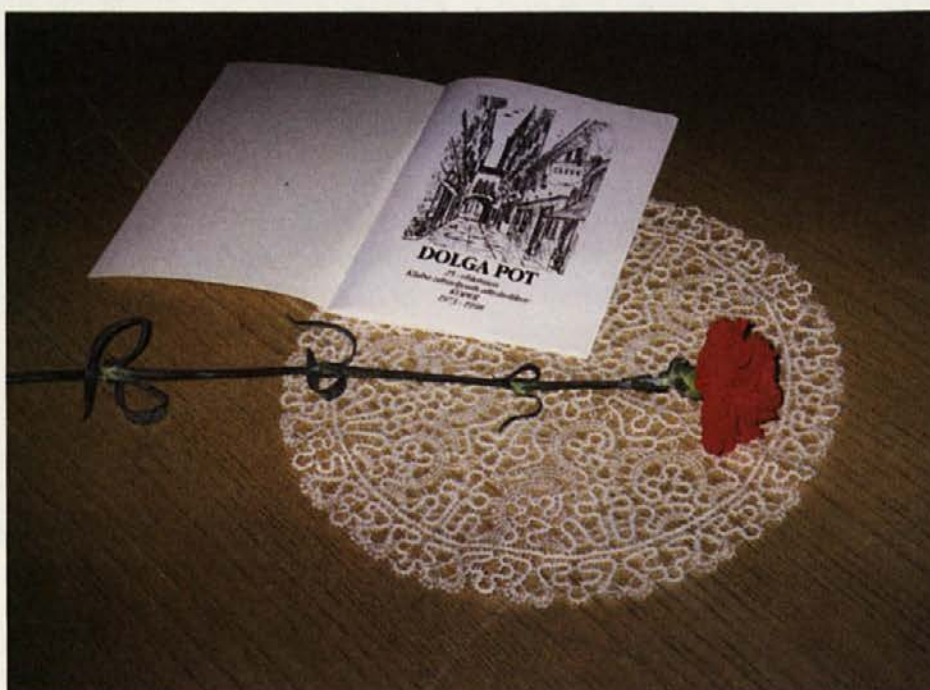
Pitje alkohola je najbolj tolerirana omama, tolerirana droga, ki stoletja povzroča ogromno gospodarsko škodo, ogroža in ubija ljudi, povzroča izgubo prijatelja, svojca, družine. Človek-alkoholik ostaja sam,,, brez najdražjih, brez dela, brez upanja ... razen če ne izbere pravo pot.

Prava pot je DOLGA POT. A če vztrajaš, ima dolga pot, z ničkoliko ovirami, ničkoliko umiki, svoj cilj! Na koncu je žarek, žarek upanja, ki sveti vedno bolj svetlo in toplo, le če ti sam tako hočeš.

Brez tvojega hotenja, tvoje volje, ni zdravila. Vse prošnje staršev, žene, matere, otrok, sodelavcev, so zaman, če sam nočeš. Če sam nočeš, ti ni pomoči.

Najhuje pri bolezni je nedvomno brezupno upanje in poskusi, da si lahko pomagaš sam. A pogosto ostajaš le sam s svojimi pivskimi bratci ali s skrito steklenico.

Bolezen ponazorimo kot padanje po stopnicah. Padaš in padaš, ustavititi pa se ne moreš, vse dokler nisi čisto na dnu. In še takrat te mora okolica prisiliti v zdravljenje. Prideš v bolnišnico z zunanjimi prisilami in takrat te v bolnici

zdravijo tako, da te notranje prisilijo ugotoviti in priznati razloge, ki so te pripeljali v bolezen. Vsaka bolezen odvisnosti ima namreč razloge, spravljene globoko v nas. "Prideš z eksternimi prisilami, da spoznaš interne prisile, da spoznaš, da moraš sam sebi pomagati ... " Tudi te besede je uporabil dr. Može, ki se je 25. obletnice proslave kluba zdravljenih alkoholikov udeležil kot predstavnik alkoholološkega oddelka bolnišnice iz Idrije. Klubu je prinesel darilo: idrijsko čipko. Idrijska čipka ponazarja dolgo pot, po kateri prideš do prekrasnega izdelka. Idrija pa pomeni tudi še vedno prisoten predsodek pred psihiatrično bolnišnico...

Polna dvorana zdravljenih alkoholikov in njihovih svojcev, mojih in tvojih sodelavcev, predstavnikov klubov zdravljenih alkoholikov iz Sežane, Logatca, Tolmina, Postojne... predstavnikov zdravstva in javnih medijev v Kopru, ob 25. obletnici kluba zdravljenih alkoholikov daje upanje. Upanje družbi in posameznikom. Zdravljenim daje vedeti, da so sprejeti kot ljudje, da niso več zapostavljeni in sami v svoji hudi bolezni. Naj sporočilo da upanje tudi vsem, ki so ali bomo zboleli za to družbeno in socialno boleznijo.

Tekst in slika Dragica MEKIŠ

KNJIŽNE NOVOSTI

Vodenje gospodarstva. Cene. Stroški.

TEKAVČIČ, Metka: **OBVLADOVANJE STROŠKOV**, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997

Knjiga Obvladovanje stroškov je rezultat večletnega raziskovalnega dela in temelji na doktorski disertaciji avtorice: Koncept stroškov po aktivnostih poslovnega procesa. Knjiga se osredotoča na sodobne koncepte spremljanja in obravnavanja stroškov v podjetju in pri tem izhaja iz konkretnih problemov, ki pestijo današnja podjetja, ter nakazuje možnosti za njihovo reševanje. Saj se prav vsi zavedamo, da je obvladovanje stroškov ena najbolj kritičnih področij pri prilagajanju razmeram naših podjetij, značilnim za tržno gospodarstvo.

Poudarjene so zlasti kategorije in procesi, ki so odločilni za razumevanje pomena zmanjševanja stroškov v podjetjih in drugih organizacijah, in možnosti, da to dosežemo. Strokovno področje, zajeto v knjigi, se najhitreje razvija na angleškem govornem področju, zato so poleg slovenskih prevodov navedeni tudi izvorni angleški izrazi za nekatere pojme, ki se šele uveljavljajo. Njihov pomen je velik, saj ključno pripomorejo vsem managerjem in drugim bralcem, ki čedalje pogosteje segajo po angleških strokovnih revijah in knjigah.

Pravo. Civilno pravo. Avtorske pravice.

PREDPISI O AVTORSKI IN SORODNIH PRAVICAH, Rotis, Maribor, 1995

Knjiga vsebuje zbirko najpomembnejših predpisov s področja avtorskega prava v Republiki Sloveniji. Z njim je v glavnem zaokrožen veliki zakonodajni projekt, ki Slovenijo približuje sodobnim tujim ureditvam, predvsem tistim v Evropski uniji in njenih državah članicah.

Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah je pričel veljati 29. aprila 1995 in je nadomestil jugoslovanski zakon o avtorski pravici iz leta 1978.

Poleg tega, da imamo kvaliteten zakon, je za prakso pomembno, da ga sodišče in druge ustanove, od tržne inšpekcije, policije do carine, dobro poznajo in pravilno uporabljajo. Pomembno je, da svoje pravice in njihove omejitve poznajo sami avtorji, še bolj pomembno pa je, da se avtorskih pravic

in sankcij za njihovo kršitev zavedajo uporabniki avtorskih del. Zato je cilj te knjige, da zakon, ki je bil doslej objavljen le v Uradnem listu, približa vsem zainteresiranim. Zakon prinaša številne novosti, med katerimi velja omeniti predvsem naslednje:

- **nove materialne avtorske pravice, ki se nanašajo na razpolaganje s telesnimi primerki avtorskih del, kot so pravica distribuiranja, pravica dajanja v najem in pravica javnega posojanja primerkov avtorskih del;**
- **posebno nadomestilo za privatno tonsko ali vizualno snemanje in fotokopiranje;**
- **nova definicija satelitskega oddajanja in radiofuzne retransmisije, vključno s kabelsko retransmisijo;**
- **opredelitev razmerja med avtorsko in lastninsko pravico;**
- **posebne določbe o računalniških programih in bazah podatkov;**
- **pravice, ki so sorodne avtorskim pravicam npr. pravice knjižnih založnikov na določenih izdajah prostih del;**
- **podaljšana doba varstva na 70 let po smrti avtorja za vsa avtorska dela oziroma na 50 let od nastanka za predmete sorodnih pravic;**
- **podrobna ureditev kolektivnega uveljavljanja pravic, ki v svetu postaja vse pomembnejše in bolj razširjeno;**
- **široka paleta civilnopravnih ter upravnih ukrepov za varstvo avtorske pravice oziroma sankcij v primeru kršitve.**

S tem zakonom postaja varstvo avtorskih pravic resnično strogo in učinkovito, tako da deluje tudi preventivno.

V knjigi je dodan izvleček z ustreznimi členi o kazenskem varstvu avtorskih pravic, vsebovanih v slovenskem Kazenskem zakoniku, ki je stopil v veljavo s 1. januarjem 1995 in ki sankcionira določene resnejše primere kršenja avtorskih pravic.

Zbirka ostalih pomembnejših domačih predpisov, ki zadevajo avtorsko pravico, je zaokrožena s citatom iz Ustave in citatom iz Zakona o sodiščih.

Zbirko predpisov pa dopolnjujejo še mednarodne konvencije in sporazumi o varstvu avtorskih in sorodnih pravic, ki jih je Slovenija dolžna spoštovati, in so del domačega prava.

Računalništvo. Microsoft Windows 98

CONGER, Karen Toast: **MICROSOFT WINDOWS 98 : KORAK ZA KORAKOM**, (za angleško različico), prva izdaja, Atlantis, Ljubljana, 1998

Knjiga je najnovejši Microsoftov operacijski sistem za osebne računalnike (PC-je). Windows 98 je zgrajen na temeljih Windowsa 95 in omogoča popolno izkoriščanje novih tehnologij s področja računalništva in zabave. Ne glede na to, ali računalnik uporabljate doma ali na delovnem mestu, se predstavlja sistem Windows 98 kot še bolj učinkovit, hiter in zanesljiv.

Knjiga je zasnovana tako za začetnike pri delu z operacijskim sistemom, kot tudi za bralce, ki imajo izkušnje s tovrstnimi programi ter svoj trenutni operacijski sistem zamenjujejo ali nadgrajujejo z Windows 98.

Jezikoslovje. Slovenski jezik.

SRŠEN, Janez: **JEZIK NAŠ VSAKDANJI**, 2. dopolnjena izdaja, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1998

Od Levstika prek Škrabca in Breznika do Jezikovnega razsodišča si sledijo vrhovi tega nikoli zadosti učinkovitega, nikoli dokončnega prizadevanja piljenja slovenskega jezika. Vsako obdobje prinaša nove motnje v jezikovnem razvoju, za vsakim obdobjem ostaja v jeziku nekaj žlindre, ki ovira sporazumevanje.

Površnosti in duševne lenobe nekaterih piscev ne odstrani nobena demokratizacija, pred vplivom tujih jezikov nas v sodobnem svetu ne reši niti državopolitična osamosvojitve.

Priročnik Janeza Sršena je zrasel na izkušnjah večdesetletnega lektoriranja strokovnih, političnih in novinarskih piscev in je s svojo abecedno urejenostjo napak in nasvetov namenjen za takojšnjo pomoč vsem, ki se pri pisanju (in govorenju) znajdejo v vsakršnih pravopisnih, besedotvornih, oblikoslovnih, skladajenskih in stilističnih zadevah. Skušati biti predvsem svetovalec in je le praktično dopolnilo drugim jezikoslovnim delom. Njen glavni namen pa je spodbujati slovenski jezik k izraznemu bogatstvu in odkrivanju bogastva in gibčnosti našega jezika.

Alenka KUBIK

SOLINE

SEČOVELJSKE SOLINE - MOKRIŠČE

Slovenski termin mokrišče je nastal leta 1979 kot rezultat iskanja primerne izraza za vodnat svet, ki ni samo vodni svet in ni samo kopno. To so "vsi površinski pojavi, ki jih fizično tvori ali pa je v njih obilno udeležena voda". Vodnat svet torej pomeni istočasno navzočnost vode in kopnega in lahko zajema območja, kjer je voda le malo zastopana (močvirja), ali taka, kjer je voda glavna sestavina (jezera, reke). Mednarodna organizacija IUCN (The World International Union) razlaga pojem vodnat svet kot "območja, ki so po naravi ali zaradi človekovih dejavnosti trajno ali občasno pod vodo oziroma so v njih tla z njo prepojena. To so: vse vrste močvirij in barij, ustja vodotokov, vodotoki, zalivi, morske ožine, lagune, vodnjaki, jezera, izviri, zajezitve in obalne vode, ki ob oseki ne presežejo globine šestih metrov.

Foto: Dragica MEKIŠ

Mokrišča spadajo med biotope z veliko zastopanostjo osebkov posamezne vrste, ki kažejo na specifične ali ekstremne ekološke razmere. Predstavljajo večinoma siromašne ekosisteme, v katerih je ravnotežje stalno ogroženo in ki hitro reagirajo na vplive od zunaj. Zavest o vrednosti vidnih značilnosti prostora, ob tem pa tudi tradicionalne kulture krajine, se je okrepila šele v zadnjem času zaradi velikih sprememb v prostoru. V tej smeri je potekalo tudi vrednotenje mokrišč, katerega smisel je ugotoviti vrednosti posameznih lokacij glede na izhodišča in izbrane kriterije, z namenom uvrstiti jih na seznam za dokončno oblikovanje sistema. Inventar najpomembnejše naravne

dediščine Slovenije (1976) je opredelil soline za naravni spomenik. V tem času so bile Sečovlje soline, poleg Cerkniskega jezera, predlagane za uvrstitev v seznam svetovne naravne dediščine, potem ko je Jugoslavija podpisala mednarodno konvencijo za zaščito močvirnih biotopov (Ramsar, Iran 1971). Na osnovi takratne obsežne domače zakonodaje, usklajene z vrsto mednarodnih konvencij, predvsem pa na osnovi Zakona o naravni in kulturni dediščini (UL SRS 1/81) je bilo območje solin vključeno v različne strokovne in prostorske dokumente. V družbenem planu občine Piran za obdobje 1981 - 1985 so bile soline prvič opredeljene kot območje krajinskega parka z notranjimi conami

strožjega rezervatnega varstva. Tako opredeljene so bile soline (skupaj s polotokom Seča kot posebno krajinsko enoto v okviru krajinskega parka in kot republiško obvezno izhodišče) vključene tudi v Dolgoročni plan SR Slovenije in Dolgoročni plan občine Piran za obdobje 1986 - 2000.

Skupščina Republike Slovenije je 21.10.1992 sprejela Akt o notifikaciji nasledstva glede konvencij UNESCO.... In ob deponiranju notifikacije Konvencije o močvirjih sprejela naslednjo izjavo: "V skladu z 2. členom te konvencije Republika Slovenije vključuje v seznam močvirij, ki so mednarodnega pomena, Sečovlje soline" (UL RS, št. 54/92).

Značilnosti mokrišč

Nastanek mokrišč je odvisen od stanja dejavnikov v prostoru, njihovih medsebojnih odnosov in razmerij, povezanih z dolgim časovnim obdobjem in je lahko naraven ali sad človeškega dela. Značilnosti mokrišč najbolj razumemo v povezavi z njihovimi funkcijami, ki so :

- stabilizacija obalne črte in zadrževanje erozije
- zadrževanje in stabilizacija sedimentov
- vzdrževanje prehranjevalne verige
- habitat za ribe
- habitat divjih živali
- napajanje in odvajanje odvečne vode

SOLINE

- uravnavanje odtoka
- zadrževanje in premeščanje hranljivih snovi
- aktivna in pasivna rekreacija
- znanstveno raziskovanje
- estetski videz
- naravna in kulturna dediščina
- izkoriščanje naravnih resursov.

Mokrišča so po biološki različnosti in naravni proizvodnji takoj za tropskimi gozdovi. Njihova glavna značilnost je dinamičnost ekosistema z notranjimi pravili v vodni cirkulaciji, njihova važna vloga pa vzdrževanje biodiverzitete.

Glede nastanka ločimo naravna mokrišča in mokrišča, ki jih je naredil človek z določenim namenom. Med slednja spadajo **soline**.

Soline so del kulturne dediščine Sredozemlja. Že od davna je človek pobiral sol pri naravnem izhlapevanju slane vode iz morja, obalnih lagun ali notranjih lagun. Solinarstvo je podobno kmetijstvu: aktivnost je slonela na izkoriščanju naravnih dobrin in se je počasi razvijala v moderno industrijo, katere cilj je bil

Ozkolistna mrežica

olajšati ročno pobiranje.

V sredozemskem bazenu najdemo primitivne soline kakor tudi velike in moderne soline z visoko tehnologijo proizvodnje. Vsekakor pa soline niso samo področje ekonomske proizvodnje. Tako preoblikovana področja imajo zelo visoko biološko vrednost, saj preživljajo preko sto vrst vodnih ptic iz 18 različnih družin. Odvisno od zemljepisnega

položaja, velikosti, načinov upravljanja in različnosti slanosti, zagotavljajo številne habitate za različne vrste. Za neke vrste ptic je to vir hrane, druge tu počivajo, tretje se razmnožujejo. Danes je biološka vrednost solin posebno pomembna v obalnem pasu, kjer so se hitro razvili urbanizem in ekonomske aktivnosti.

Biolško bogastvo solin

Med živalskimi in rastlinskimi združbami, značilnimi za soline, ki

Obmorski oman

tolerirajo različne stopnje slanosti, izstopajo po produktivnosti dve grupi: enocelični organizmi in nevretenčarji. To sta osnovni grupi v prehranjevalni verigi in zagotavljajo velike količine hrane.

Enocelični organizmi

Podobni so tistim v morski vodi, skladno z fizikalnimi in kemičnimi lastnostmi vode in podlage pa se vrste vseeno razlikujejo.

Pri slanosti nad 13 Be prevladujejo diatomeje in plavo-zelene bakterije. Pri slanosti 15 Be se izloča sadra, kar vpliva na spremembe združbe. Za visoko slane habitate je značilen vertikalni gradient vsebnosti kisika in svetlobe, ki se zmanjšujeta z globino. Stratifikacija je naslednja: plavo-zelene bakterije, plast sadre, plast veziv plavo-zelene bakterije, plast rdečkastih sulfidnih bakterij. Pri slanosti nad 18 Be se močno razvijajo enocelične zelene alge in atrofič-

Navadni hijacint

na bakterija. Te rdečkasto pobarvajo vodo v bazenih z največjo slanostjo.

Vodno in kopno rastlinstvo

Za soline je najbolj značilna t.i. halofitna vegetacija. Halofiti ali slanuše so rastline, ki prenesejo in potrebujejo velike koncentracije soli. Običajno jih najdemo ob izlivih rek in potokov v morje ali pa ob nadomestnih, umetno ustvarjenih biotopih, kot so npr. soline. Lahko jih najdemo tudi v osušenih bazenih, do katerih morská voda že dalj časa ne seže, ampak je sediment še vedno dovolj slan, da omogoča preživetje tem rastlinam. Halofiti uspevajo predvsem na robu solnih polj in v jarkih, le poredko prekrije solni bazen združba navadnega osončnika.

Preproge tvori navadni členkar, zelo pogosti pa sta še lobodovec in ozkolistna mrežica. Robove nekdanjih bazenov in jarke pa poraščajo tatarska loboda in modrikasti pelin. Brežino solinskih kanalov poraščata morski kopr in obmorski oman. V globljih jarkih v solinskih bazenih najdemo najekstremnejšo vrsto halofita - obmorsko rupijo, ki lahko uspeva v zelo slanah vodah. Od drugih rastlin, ki so v Sloveniji zelo redke ali pa jih najdemo le na solinah, moramo omeniti še valerandov samol in togo metličje.

Mag. Vojko ČOK
(Se nadaljuje)

NAŠA SREČANJA

*Nov koledar, novo leto, nova upanja!
Priložnost, da se srečamo, se poveselimo
in si voščimo vse najboljše!*

GRAND HOTEL EMONA

12. december 1998
od 20.00 ure dalje

VICTORY

IRENA
VRČKOVNIK

*Pričakuje nas
že znano
prijetno okolje
Grand Hotela Emone,
prijazni gostitelji
in dobra volja.*

Prisrčno vabljeni!

DROGA
d.d. Ptuj

KUNIGUNDINI ZAUPNI POMENKI

Draga Kunigunda,
tudi letos bo Drogina "fešta" na Bernardinu. Kje bo pa prihodnje leto, ko se bomo preselili v Izolo?

Kronist

Kje pa piše, da bomo po selitvi v Izolo imeli denarja za "fešto"?

Draga Kunigunda,
med selitvijo iz Portoroža v Izolo bo zaradi premeščanja in nameščanja pohištva trpelo tekoče delo, saj ljudje dan ali dva, morda celo več, ne bodo mogli biti vseh osem ur na delovnem mestu. Ali že kdo razmišlja o tem, kako čimbolj zmanjšati to nevarnost?

Tenkovesten

O, da, kar precej jih je, ki že nekaj let trenirajo daljše odsotnosti z delovnega mesta...

Draga Kunigunda,
lojalnost, izobrazba ali sposobnost - kateri od teh je najvažnejši pogoj za napredovanje na delovnem mestu?

Kandidat za naprej

Šefova naklonjenost!

Draga Kunigunda,
vedli smo dodatno izobraževanje in usposabljanje za precej zaposlenih, ki imajo na svojih delovnih mestih precejšnje odgovornosti. Ali ni nevarnosti, da bi v času njihove odsotnosti prišlo do kakšne hude napake?

Nezaupljiv

Kje neki! Namen tega sistema je ubiti dve muhi na en mah: tiste, ki so na izobraževalnem tečaju (le-ta je prva muha), nadomeščajo sodelavci, ki so za stopnjo nižje, s čimer že začenjajo izpolnjevati nekatere pogoje za napredovanje, kar je tudi eden od ciljev, kako pridobivati kakovostne kadre. Seveda pa obstaja še druga možnost: da bodo postali

nezaželeni, ker bodo predobro obvladali delo na višjem nivoju...

Draga Kunigunda, zelo me skrbi pojav, ki je prisoten povsod v državi: nesposobni ljudje, ki so si pridobili dosti denarja na nepošten način, si kupujejo vplivne pozicije in delajo škodo državi in podjetjem. Kako se bo to končalo za vse nas?

Zaskrbljen

Če so si na nepošten način pridobili dosti denarja, pa že niso nesposobni!

Kunigunda ekskluzivno - iz PC

Draga Kunigunda,
v PC Začimbi so transportne poti tekoče vzdrževane, viličaristu se ne trese drobovje na razkopanih voziščih med prevozom blaga z enega na drugi konec PC, v PC Argu pa je žal ravno obratno. Zakaj se te stvari ne spremenijo, saj imamo vendar isto direktorico?

Janez Pabrezzamere iz Arga

Ali si slep? Ali ne vidiš, da že vrsto let asfaltirajo Argovo transportno pot - v izolsko industrijsko cono?

KOTIČEK KAR TAKO

Ljudje, kakšna sistemizacija! Prejšnja komisija me je vtaknila med pujske, češ da sem morski prašiček, sedanja pa med miši, češ da sem glodalec! Zdaj se pa zanesi, da jim je jasno, kaj kdo dela!

LETAK	OLENSKA NANEJNICA	DUNAŠKA PELOVNA	PROVA VARNOST	LETAK	OLENSKA NANEJNICA	DUNAŠKA PELOVNA	PROVA VARNOST	LETAK	OLENSKA NANEJNICA	DUNAŠKA PELOVNA	PROVA VARNOST	LETAK	OLENSKA NANEJNICA	DUNAŠKA PELOVNA	PROVA VARNOST	LETAK	OLENSKA NANEJNICA	DUNAŠKA PELOVNA	PROVA VARNOST	LETAK	OLENSKA NANEJNICA	DUNAŠKA PELOVNA	PROVA VARNOST	LETAK	OLENSKA NANEJNICA	DUNAŠKA PELOVNA	PROVA VARNOST	LETAK	OLENSKA NANEJNICA	DUNAŠKA PELOVNA	PROVA VARNOST			
DELEVI LI NASTA NE DALI PREPISO- VANJU	ANEA LEVAR	NAŠ NOBOMETAŠ (MATIŽ)	BREK - BAŽENIK, BREG - VREČ	ABJANKA PREVAJA MAYTON BANGKOK	IZDELKI VARNOST	ANEA LEVAR	NAŠ NOBOMETAŠ (MATIŽ)	BREK - BAŽENIK, BREG - VREČ	ABJANKA PREVAJA MAYTON BANGKOK	IZDELKI VARNOST	ANEA LEVAR	NAŠ NOBOMETAŠ (MATIŽ)	BREK - BAŽENIK, BREG - VREČ	ABJANKA PREVAJA MAYTON BANGKOK	IZDELKI VARNOST	ANEA LEVAR	NAŠ NOBOMETAŠ (MATIŽ)	BREK - BAŽENIK, BREG - VREČ	ABJANKA PREVAJA MAYTON BANGKOK	IZDELKI VARNOST	ANEA LEVAR	NAŠ NOBOMETAŠ (MATIŽ)	BREK - BAŽENIK, BREG - VREČ	ABJANKA PREVAJA MAYTON BANGKOK	IZDELKI VARNOST	ANEA LEVAR	NAŠ NOBOMETAŠ (MATIŽ)	BREK - BAŽENIK, BREG - VREČ	ABJANKA PREVAJA MAYTON BANGKOK	IZDELKI VARNOST	ANEA LEVAR	NAŠ NOBOMETAŠ (MATIŽ)	BREK - BAŽENIK, BREG - VREČ	ABJANKA PREVAJA MAYTON BANGKOK

DROGA
PORTOROŽ

**NAGRADNA
KRIŽANKA ŠT. 11**

11434/40.1998
NAŠ GLAS

199802213,11

ANA KARGHINA	PASTIRSKI PLEMEŃKI S 5 ED- DAMI SMI	NAZIV	INSTITUCIJA KAMENI BA NA PRUŽENA NIKELJ MBC	VEŠJA OSTRA SKANA	IZDANO TISKANO BELO	POLMED. KROFA	BOBIL ARVATOV
Sedmolet DORGO	ION Z NEGA - TIVNIM	NEV. PISAR (LABOR) BACETEK PAPADINE KA TAVETA	INSTITUCIJA KAMENI BA NA PRUŽENA NIKELJ MBC	VEŠJA OSTRA SKANA	IZDANO TISKANO BELO	POLMED. KROFA	BOBIL ARVATOV

ANA KARGHINA	PASTIRSKI PLEMEŃKI S 5 ED- DAMI SMI	NAZIV	INSTITUCIJA KAMENI BA NA PRUŽENA NIKELJ MBC	VEŠJA OSTRA SKANA	IZDANO TISKANO BELO	POLMED. KROFA	BOBIL ARVATOV
Sedmolet DORGO	ION Z NEGA - TIVNIM	NEV. PISAR (LABOR) BACETEK PAPADINE KA TAVETA	INSTITUCIJA KAMENI BA NA PRUŽENA NIKELJ MBC	VEŠJA OSTRA SKANA	IZDANO TISKANO BELO	POLMED. KROFA	BOBIL ARVATOV

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 10

VODORAVNO: OKA, TESALO, OPEKAR, LA, ARE, KAKOVOS(T), BERTA, DT, TORR, ATA, FLOBERT, ER, RAMIZ, KOSEM, ATO, MRAK, NAL, ČI, VESNA, ALE, ANTEJ, IRS, HA, ŠARA, NITKAR, OČKA, KANAL, SIT, MO, ANALI, ANIMIST, AMOR, RAKETAR, RAŽA.

GESLO KRIŽANKE: KAKOVOST BREZ MEJA

Število prispelih rešenih križank je bilo 61. Tričlanska komisijo so sestavljale: Ingrid Grizonič, Marinka Milavec in Majda Vlačič. Nagradenci prejmejo izdelke DROGE (po lastnem okusu) in so naslednji:
 1. nagrado - v vrednosti 5.000 SIT prejme RUS DUŠAN, Most na Soči; 2. nagrado - v vrednosti 3.000 SIT prejme RAK SIMON, Portorož; 3. nagrado - v vrednosti 1.000 SIT prejme ŠEK MARJANA, Miklavž - Ormož. Nagradencem čestitamo, za nagrade pa pokličite sodelavko v marketingu, prijazno gospo Marijo Mekiš, na tel. 066/648 040 (PC Argo, vzorčno skladišče), ki bo oblikovala paket po vaši želji. Rešitve objavljene križanke pričakujemo do petka 10. decembra, na naslov: Droga Portorož, Marketing, Obala 27.
 Reševalce naprošamo, da na kuverto pripišejo "Za nagradno križanko št. 11".